

12 Splošne knjižnice v knjižničarski zakonodaji Koreje

Hyeonsook Ryu, Primož Južnič

12.1 Uvod

V Sloveniji smo pred kratkim sprejeli spremembe Zakona o knjižničarstvu (Uradni list RS, št. 92/15). Priprave na spremembe so bile dolgotrajne in so zajemale različne deležnike. Analiza vplivov, ki ga na posamezne rešitve v zakonskih aktih imajo različni deležniki je zahtevno in nehvaležno delo, saj so ti včasih premalo transparentni in predvsem zapleteni. Toda zakonodaja se vedno spreminja v skladu z družbenimi spremembami, saj predstavlja posebno obliko družbene regulacije. Zato smo želeli proučiti družbene okoliščine pri spremembah knjižničarske zakonodaje kot študijo primera ter metodološki primer, ki ga lahko uporabimo pri tovrstnih raziskavah.

Naslonili smo se na dosedanje analize knjižničarske zakonodaje v Koreji, pregledali knjižničarsko statistiko, letopise in podobne vire, ter uporabili analizo informacij in podatkov, objavljenih na spletnih straneh državnega arhiva in drugih vladnih agencij in uradov. Drugi del raziskave pa je bila ekspertna analiza zakonov, predvsem vsebinskih in strokovnih sprememb glede na prejšnjo verzijo. Pričujoče besedilo je skrajšana verzija daljše analize sprememb zakonodaje in vzrokov zanje.

V Koreji je bil že leta 1963 sprejet prvi Zakon o knjižničarstvu (*Doseogwanbeop* 도서관법). Veljal je skoraj četrto stoletje, saj je leta 1987 prišlo do njegove celovite spremembe. Leta 1991 je bil zakon razveljavljen in namesto njega je bil sprejet nov področni zakon, Zakon za promocijo knjižnic. Leta 1994 je bil sprejet Zakon za promocijo knjižnic in branja. Leta 2006 so knjižničarsko zakonodajo organizirali enako kot leta 1963, saj je bil sprejet celovit Zakon o knjižničarstvu. V tabeli 1 so prikazani Zakoni o knjižničarstvu, podane so letnice njihovega sprejetja in sprememb, poleg tega je navedenih tudi nekaj osnovnih podatkov o korejski družbi v istem letu.

Tabela 1: Seznam korejskih zakonov o knjižničarstvu.

Naziv zakona	Sprejet / spremenjen	BDP(\$) Na osebo	Delež populacije, ki je dokončala srednje izobraževanje	Delež populacije, ki je dokončala višje izobraževanje	Število splošnih knjižnic
Zakon o knjižničarstvu	28.10.1963	27	54,3 % ¹	32,3 % ²	27
Zakon o knjižničarstvu	28.11.1987	1434	99,5 %	36,7 %	175
Zakon za promocijo knjižničarstva	8.3.1991	3155	99,8 %	33,1 %	262
Zakon za promocijo knjižnic in branja	24.3.1994	4355	99,9 %	45,8 %	279
Zakon o knjižničarstvu	4.10.2006	9511	99,6 %	81,3 %	514

12.2 Analize sprememb knjižničarske zakonodaje v Koreji

Pred zadnjo spremembo knjižničarske zakonodaje je bilo v Koreji opravljenih nekaj poglobljenih analiz sprememb in posledic knjižničarske zakonodaje. Ker obravnavajo tematiko do sprejetja zakona iz leta 1994, predstavljajo okoliščine sprememb in proučujejo pomanjkljivosti ter predlagajo izboljšave. Opisane so tudi nekatere dejavnosti, ki so potekale znotraj knjižničarske stroke in so bile povezane s spreminjanjem in sprejemanjem knjižničarske zakonodaje.

Od zakona iz leta 1963 do Zakona za promocijo iz leta 1994, Han (2002) obravnava okoliščine sprejemanja in spreminjanja knjižničarske zakonodaje ter delovanje povezanih knjižničarskih združenj in strokovnjakov iz knjižničarske stroke. Poleg tega opravi tudi primerjavo, analizo in pregled vsebine zakonodaje, izpostavi problematične točke in predstavi predloge za njihovo izboljšavo.

Joung (2003), leto pozneje, predstavi proces sprejemanja in spreminjanja knjižničarske zakonodaje. Med točkami, ki bi jih bilo potrebno spremeniti oz. natančneje opredeliti v novem zakonu, prikaže in opredeli podporo države, vlogo državnega sveta za knjižnice, ureditev enotnega sistema upravljanja splošnih knjižnic, kvalifikacije, ki jih potrebuje direktor splošne knjižnice, sistematizacijo bibliotekarskega poklica, standarde za šolske in univerzitetne knjižnice; izrazi tudi potrebo po ustanovitvi lokalnega sveta za knjižnice.

V publikaciji Raziskovalnega centra za strategijo kulture in turizma Koreje (*Han-guk munhwa gwangwang jeongchaek yeonguwon 한국문화관광정책연구원*)

1 Statistika za leto 1965.

2 Statistika za leto 1965.

(2003) so pojasnjene določbe o spremembah od zakona iz leta 1963 do zakona iz leta 1994; vključena je tudi razprava o spornih točkah slednjega.

Chong (2004) predstavi celovito zgodovino zakonov o knjižničarstvu, vzroke za njihovo sprejemanje in spreminjanje ter njihove glavne značilnosti, izpostavi sporne dele zakona iz leta 1994, predlaga ustanovitev splošnih knjižnic in predstavi vsebino, ki mora biti vključena kot temeljni del knjižničarske zakonodaje.

Vse te analize so prav tako pomembno vplivale na pripravo nove zakonodaje in nove rešitve.

12.3 Pregled razvoja knjižničarstva

Če hočemo razumeti spremembe zakonodaje, je treba pojasniti tudi izvir vseh teh sprememb, ter družbene okoliščine, ki so spremembe povzročile. V grobem gre za tri obdobja: 1. obdobje do sprejetja prvega zakona leta 1963, 2. obdobje do sprejetja zakona leta 1987 in 3. obdobje do sprejetja zakona leta 2006.

12.3.1 Prvo obdobje od 1948 do 1963

Koreja, ki se je leta 1945 osvobodila japonske okupacije, ni dobila popolne samostojnosti, temveč je bila razdeljena na severni in južni del, kot je še danes. Sever³ je bil pod vplivom Sovjetske zveze, jug⁴ pa pod vplivom Združenih držav Amerike. Leta 1948 je bila v Seulu (*Seoul* 서울) zpostavljena samostojna vlada, leta 1950 pa je izbruhnila korejska vojna, ki se je končala s premirjem leta 1953. Po vojni so v Koreji s sistemom lokalne uprave želeli posebej organizirati lokalno upravo šolstva, ki ji je bilo takrat dodeljeno upravljanje splošnih knjižnic. Ker pa so splošne knjižnice sredstva prejemale iz proračuna lokalne uprave za šolstvo in s tem tudi knjižnice, ta prehod v resnici ni zaživel (Lee, 1992).

Leta 1960 so se državljani, v prvi vrsti so to bili študentje, množično odpravili na ulice, kar je posledično privedlo do spremembe oblasti. Za štirideset- in petdesetletnike to obdobje ni bilo mračno samo v političnem smislu, pač pa tudi v ekonomskem. Za obnovo po korejski vojni in za odpravo škode, ki jo je za seboj pustila druga svetovna vojna, je Koreja prejela pomoč Združenih držav Amerike. Čeprav je pomoč pripomogla k obnovi gospodarstva, je bilo to, zaradi šibkosti domačega kapitala, v odvisnosti od primarne industrije, sprememb v ameriški pomoči in inflacije, ki jo je povzročila korejska vojna, obdobje velikega trpljenja. Leta

3 Pozneje Demokratična ljudska republika Koreja (*Joseon minjujuui inmin gonghwaguk* 조선민주주의인민공화국) oz. Severna Koreja (*Bukhan* 북한).

4 Pozneje Republika Koreja (*Daehanminguk* 대한민국) oz. Južna Koreja (*Namban* 남한).

1960 je Bruto domači proizvod (BDP) na prebivalca znašal 79 ameriških dolarjev; Koreja je bila ena najrevnejših držav na svetu.

Korejski izobraževalni sistem so v obdobju ameriške vojaške oblasti (1945–1948) uredili v sistem 6–3–3–4 in tako izvedli reformo izobraževalnega sistema. Začetek brezplačnega obveznega šolanja so načrtovali za leto 1950, a so ga zaradi vojne izpeljali šele v letih 1954–1959. Za izvajanje kulturne politike je bilo leta 1948 zadolženo Ministrstvo za kulturo, ker pa v tem obdobju ni bilo potrebnega interesa za njeno oblikovanje, do kakšnih pomembnih premikov ni prišlo (Lee, 2006).

Ker so se v danih okoliščinah v Združenju knjižničarjev Koreje (*Korea Library Association*, KLA; *Hanguk doseogwan hyeophoe* 한국도서관협회) in Parlamentar- ni knjižnici zavedali potrebnosti knjižničarske zakonodaje, so sestavljali predloge zakonov o knjižničarstvu in se trudili, da bi prišlo do njihove uzakonitve. V letih 1958–1959 je bil Zakon o knjižničarstvu na dnevnem redu Državnega zbora, a so ga tam obakrat zavrnili, ne da bi o njem sploh razpravljali.

Maja leta 1961 se je po stopnjevanju političnega kaosa zgodil vojaški udar. V glavni vlogi je nastopal Chung-hee Park (*Park Jeonghui* 박정희), ki je ustanovil Vrhovni svet za državno rekonstrukcijo (v nadaljevanju Vrhovni svet), najvišji urad vladanja, ki je vključeval zakonodajno, sodno in izvršilno vejo oblasti države; predsedoval mu je sam in vladal kot diktator. KLA je junija na dnevni red Vrhovnega sveta uspela uvrstiti Zakon o knjižničarstvu, ki pa, čeprav so o njem razpravljali, ni bil sprejet (KLA, 1977, 121).

V želji, da bi uspela z uzakonitvijo Zakona o knjižničarstvu, je bila KLA v nenehnem stiku z Ministrstvom za izobraževanje in kulturo. Leta 1962 ji je uspelo osnutek Zakona o knjižničarstvu uvrstiti na dnevni red sestanka namestnikov ministrov, vendar je bil zakon zavrnjen, saj sta zakonska dolžnost ustanavljanja splošnih knjižnic in uzakonjena brezplačna uporaba predstavljali preveliko finančno breme za državo. Pozneje je Ministrstvo za izobraževanje in kulturo osnutek zakona preoblikovalo, ga uvrstilo na dnevni red Vrhovnega sveta in oktobra 1963 je bil zakon sprejet.

Ker je bil zakon sprejet v razmerah, ko sistem avtonomnega izobraževanja ni deloval, je bila lokalna oblast zadolžena za vodenje, in tako so knjižnice prišle pod njeno upravo. Glede na to, da je zanje gospodarski razvoj predstavljal glavno prioriteto, ni prišlo do uzakonitve obveznega ustanavljanja knjižnic, pač pa je ta ostala neobvezna, in tako se tudi ni uresničila želja knjižničarske stroke po brezplačni uporabi knjižnic ter podpori in pomoči državne in lokalnih oblasti.

Leta 1959 je bilo zaključeno prvo obvezno osnovno izobraževanje in leta 1962 se je začel petletni načrt za izboljšanje šolske infrastrukture. Obvezno izobraževanje

je sicer potekalo, ker pa se je sistem soočal s pomanjkanjem osnovne infrastrukture in opreme, kot so zgradbe, učilnice, mize, stoli, so se problema lotili z načrtovanjem na državni ravni. V obdobju, ko se je končno začelo urejanje javnega šolstva, je bilo poznavanje knjižnic v družbi zelo slabo. Na eni izmed okroglih miz⁵ takoj po sprejetju Zakona o knjižničarstvu, je pravnik z Ministrstva za izobraževanje in kulturo dejal, da »kljub temu da uradniki Ministrstva za izobraževanje in kulturo niso čutili iskrene želje po uzakonjanju knjižničarske zakonodaje, so to z vnemo in prizadevanjem dosegli tisti, ki dejansko opravljajo delo, usmerjali so uradnike in dosegli končni uspeh«. Čeprav je pod Ministrstvo za izobraževanje sodila tudi kultura, je bilo zanimanje zanjo izredno majhno, saj je imelo ustvarjanje temeljev šolskega izobraževanja prednost.

Lahko rečemo, da je zakonu iz leta 1963 uspelo postaviti temelje za razvoj knjižničarstva, kar glede na tedanje težke politične in družbene okoliščine predstavlja izredno velik uspeh.

Takoj po osamosvojitvi leta 1945 je bilo v Koreji sedemnajst splošnih knjižnic. Z izjemo nacionalne knjižnice so bile njihove zbirke izredno skromne, saj je povprečna zbirka splošne knjižnice takrat obsegala pičlih 14.000 izvodov.⁶

V 60. letih prejšnjega stoletja se je razširilo ustanavljanje zasebnih vaških bralnih kotičkov (t. i. *Maetul mungo* 마을문고),⁷ ki je obrodilo pozitivne sadove. Leta 1963 je prišlo v Koreji do uzakonitve prvega Zakona o knjižnicah.

12.3.2 Drugo obdobje od 1964 do 1994

Leta 1964 je prišlo do ponovnega poskusa reorganizacije, ki bi veljala predvsem za večje lokalne skupnosti. Upravljanje splošnih knjižnic bi moralo preiti pod upravo lokalnih šolskih oblasti. Ker pa so se morale splošne knjižnice še vedno financirati neposredno iz proračuna lokalnih skupnosti, jih je veliko še naprej ostalo pod neposredno upravo lokalnih skupnosti.

Z ustanovitvijo Ministrstva za kulturo in javne informacije je leta 1968 kultura prvič dobila svoje posebno resorno ministrstvo. Ministrstvo je bilo zadolženo za spodbujanje umetnosti in skrb za kulturno dediščino. Ker pa je med njegove naloge sodila tudi skrb za sredstva javnega obveščanja, se je takratni vojaški režim osredotočal predvsem na ta del nalog, predvsem zaradi nadzora nad njimi.

5 Zapisnik z okrogle mize o Zakonu o knjižničarstvu. Gl. Doseogwanbeop jwadamhoe hoeuirok (1963, 13).

6 Gl. *Joseon Yeongam* 1947 (1946, 261–262).

7 *Maetul* pomeni vaška skupnost, *mungo* pa ima različne pomene; v tem primeru pomeni prostor, z nekaj knjižnimi policami.

Namreč, čeprav je bila od srede 60. do 80. let prejšnjega stoletja uresničena hitra gospodarska rast, se je politična diktatura nadaljevala. Z namenom krepitev vladavine ideologije je v obdobju pozornost vzbujajoče nepravilnosti, korupcije, kršenja človekovih pravic in zatiranja demokratizacije prišlo do uzakonitve Krovnega zakona o medijih (*Eollon gibonbeop* 언론기본법),⁸ ki je vpeljal sistematično kontrolo vseh oblik javnega informiranja in komuniciranja. Ljudska gibanja, kot so gibanje za demokratizacijo in gibanje za varovanje človekovih pravic, so se na to ostro odzvala.

Leta 1987 je bila 29. junija objavljena Deklaracija o demokratizaciji,⁹ ki je izpostavila sistem neposrednih predsedniških volitev, uresničitve lokalne in šolske samouprave, zagotavljanje svobode govora itd. S tem je bil narejen velik korak v smeri demokratizacije države.

Družbene spremembe so imele velik vpliv na spremembe v strukturi in vsebini zakona iz leta 1987. KLA je že leta 1969 na vsedržavnem knjižničarskem kongresu organizirala debato na temo »poskusni osnutek zelenih amandmajev Zakona o knjižničarstvu« in leta 1970 zahtevala spremembe Zakona o knjižničarstvu.¹⁰ Z namenom, da bi do sprememb Zakona o knjižničarstvu dejansko prišlo, so pripravili pet osnutkov in zahtevali vrsto amandmajev. Zakon iz leta 1987 odraža prizadevanja knjižničarske stroke, da bi rezultate izboljšane gospodarskega položaja države prenesli na in upoštevali tudi pri knjižničarstvu in knjižničnih storitvah. Tako so odpravili vstopnine v splošnih knjižnicah, in knjižnico s tem približali sodobni splošni knjižnici. Ustanavljanje in razvoj splošnih knjižnic postane obveznost države in lokalnih oblasti, omogočena je tudi ustanovitev Sklada za promocijo knjižničarstva. V 80. letih 20. stoletja se je povečalo število univerz in institucij za visoko izobraževanje, zvišal se je delež prebivalstva, ki je nadaljeval šolanje, povečalo se je število oddelkov za bibliotekarstvo in diplomantov ter s tem tudi ustreznih strokovnjakov.

Olimpijske igre leta 1988 v Seulu so razkrile potrebo po upravljanju kulture, zato so področja, ki jih je do tedaj pokrivalo Ministrstvo za izobraževanje in kulturo, razdelili na izobraževanje in kulturo. Upravljanje knjižnic postane del upravljanja kulture, knjižnica je opredeljena kot kulturna ustanova. Ker je bilo vodenje knjižnične politike preneseno na Ministrstvo za kulturo, je ta, bolj kot vseživljenjskemu učenju, dajala prednost kulturi. Ker so si na Ministrstvu za izobraževanje

8 Eollongibonbeop (언론기본법) (Zakon številka 3347), sprejet leta 1980, prenehal veljati leta 1987.

9 Deklaracija takratnega predsedniškega kandidata, predstavnika parlamentarne opozicije, ki je vsebovala želje državljanov o neposrednih predsedniških volitvah, o zagotavljanju osnovnih človekovih pravic in svobode govora, lokalni in šolski (samo)upravi.

10 Gl. *Gukboe doseogwanbo* (1970).

izmišljevali različne izgovore, da do prenosa upravljanja splošnih knjižnic ni prišlo, je bilo od lokalnih oblasti na Ministrstvo za kulturo preneseno samo vodenje splošnih knjižnic. Zaradi izvajanja sistema lokalne samouprave in novoustanovljenega Ministrstva za kulturo, so se po vseh regijah začele množično ustanavljati nove knjižnice, muzeji, kulturni domovi in druge kulturne ustanove.

Leta 1990 je prišlo do pomembne organizacijske spremembe. Urad, zadolžen za izvajanje knjižničarske politike, skupaj z založništvom, strategijo korejskega jezika, literaturo in drugimi sorodnimi področji, je bil z Ministrstva za izobraževanje prestavljen na novoustanovljeno Ministrstvo za kulturo. Ker so bile za delovanje splošnih knjižnic zadolžene lokalne skupnosti, bi morale splošne knjižnice soditi pod lokalno upravo. Ministrstvo za izobraževanje je temu odločno nasprotovalo in tega ni dovolilo. Zaradi tega je prišlo do zanimivega, a težavnega položaja splošnih knjižnic, ki sodijo tako pod lokalno upravo kot tudi pod državni urad za šolstvo.

Z zakonom iz leta 1991 je bilo ukinjeno pobiranje vstopnine. Vstopnina je bila namreč sistem, po katerem so morali uporabniki za vsak fizičen vstop v knjižnico plačati vstopnico. Brez vstopnice storitev knjižnice posamezni uporabnik ni mogel uporabljati. Z novim zakonom so vse splošne knjižnice postale brezplačne, s čimer je prišlo do njihovega preoblikovanja v sodobne splošne knjižnice, ki delujejo kot javne knjižnice. V primerjavi z najbolj razvitimi državami (Združenimi državami Amerike in Veliko Britanijo) se je to v Koreji uresničilo celo stoletje in pol pozneje.

Položaj direktorja javne splošne knjižnice so lahko zasedali samo ustrezno izobraženi bibliotekarji, torej tisti s končanim študijem s tega področja. S širitvijo univerzitetnega izobraževanja na tem področju je bilo namreč sedaj dovolj strokovnjakov, ki so izpolnjevali te pogoje. Ker je Ministrstvo za izobraževanje vodilo administrativno osebje, je to zasedalo položaj direktorja knjižnice. V času, ko je za knjižnice skrbelo Ministrstvo za izobraževanje, položaj direktorja knjižnic ni bil dosegljiv bibliotekarjem. Ko je prišlo do prenosa upravljanja knjižnic na Ministrstvo za kulturo, so tam odločili, da je za vodenje knjižnic potrebno tudi ustrezno strokovno znanje.

Uvajanje brezplačnih splošnih knjižnic predstavlja pomemben dosežek tega obdobja, ki je bil izpeljan v pogojih gospodarskih, političnih sprememb in sprememb v šolstvu. Knjižničarski stroki je uspelo zaščititi in ustrezno oblikovati tudi profesijo.

V 70. letih 20. stoletja so se vaške knjižnice razvijale s pomočjo države, knjižničnega gradiva je bilo vse več, izboljšala se je kakovost dela in storitev, postopoma pa se je večalo tudi njihovo število. Kljub temu te knjižnice niso zadovoljivo izpolnjevale niti osnovnih knjižničnih nalog, kot so izposoja in referenčne ter druge storitve.

Zaradi tega je bila njihova vloga omejena zgolj na to, da so ponudile prostor, kjer so se učenci, dijaki in študentje lahko učili in študirali.

Vzpostavitev prostega dostopa do knjižničnega gradiva in izposoje na dom, je bil povod za to, da so v 80. letih prejšnjega stoletja knjižnične storitve zelo zaživele, njihov obseg se je razširil, število uporabnikov se je povečalo. Novi Zakon o knjižničarstvu iz leta 1987 je zato uzakonil celostno prenovo knjižničnega sistema v Koreji.

12.3.3 Tretje obdobje od 1995 do 2006

Poleg mest in okrožij neposredne volitve predsednikov lokalne oblasti potekajo tudi v lokalnih skupnostih. Gospodarska kriza v letu 1997 zelo prizadene Korejo in decembra 1997 je primorana v zategovanje pasu z ukrepi, ki jih zahteva Mednarodni denarni sklad. Ukrepi trajajo nekaj več kot dve leti, nato ponovno sledi rast. Zahteve po zmanjšanju stroškov so pripeljale tudi do več primerov izogibanja oz. kršenja določil knjižničarske zakonodaje. V kriznih časih zacvetijo tudi korupcija, nepotizem in klientelizem ter druge zlorabe. To se je dobro videlo na področju zaposlovanja, ki je, kot vemo, eno najbolj občutljivih področij za takšne zlorabe. Da bi se izognili določilom Zakona o knjižničarstvu, ki predpisuje pogoje za zasedanje delovnih mest bibliotekarjev in direktorjev knjižnic, so v določenih regijah namesto naziva knjižnica, uporabljali nazive »informacijsko središče«, »informacijski dom« in druge podobne nazive. Čeprav so te ustanove izvajale knjižnične funkcije, so na tak način vzpostavili ustanove, ki po zakonu to niso bile. Zaradi tega so uporabo Zakona o knjižnicah razširili tudi na ustanove, ki v svojem nazivu ne vsebujejo besede knjižnica, pač pa sodijo med ustanove, ki opravljajo knjižnične storitve.

S pluralizacijo družbe se pri določanju in usmeritvah različnih družbenih področij vse bolj upoštevajo mnenja strokovnjakov. V procesu ustanavljanja različnih vrst svetovalnih teles je ponovno oživel leta 2000 ukinjen Svet za knjižnično in informacijsko strategijo (Svet za knjižničarstvo), ki je pod neposrednim nadzorom urada predsednika države. Kljub temu pa vzrokov za oživitev odbora za knjižnice ne gre iskati samo v tem. Čeprav strategijo določajo na Ministrstvu za kulturo, vpliv Ministrstva za kulturo ne dosega knjižnic, ki sodijo pod Ministrstvo za izobraževanje, niti ne knjižnic, ki sodijo pod Ministrstvo za socialno skrbstvo. Svet torej opravlja to povezovalno nalogo.

Knjižnična mreža, ki deluje na osnovi hierarhičnih odnosov med osrednjo in krajevnimi knjižnicami, se je iz strogo hierarhične mreže, na vrhu katere je nacionalna knjižnica, spremenila. Zaradi vlaganja v informacijsko tehnologijo, digitalizacijo in uporabo informacijske tehnologije, se povečuje tudi informacijska vrzel/ločnica.

Knjižnica postane ustanova, ki v prvi vrsti skrbi za zmanjševanje te vrzeli/ločnice/ razkoraka med prebivalstvom.

V tem obdobju napredujejo politična demokratizacija, decentralizacija in pluralizacija. Poleg tega je aktivno tudi gibanje za človekove pravice in druga sorodna nevladna gibanja. Spremeni se zavest ljudi o njihovih pravicah. Posledično postane jasno, da je družbena odgovornost knjižnic, določena z Zakonom o knjižnicah, zagotavljanje pravice do obveščenosti in omogočanje dostopa do informacij.

V prvem desetletju tega tisočletja je tudi v zasebnem sektorju prišlo do večje podpore ustanavljanju in delovanju knjižnic; knjižnice so postale bolj zanimive in prepoznavne v javnosti. Pridobile so si tudi mednarodno veljavo, kar je bilo najbolj očitno, ko je Mednarodna zveza bibliotekarskih društev in ustanov (*International Federation of Library Associations and Institutions IFLA*) leta 2006 korejskim knjižničarjem zaupala organizacijo svojega vsakoletnega kongresa. Iste leta je prenehal veljati tudi zakon iz leta 1994 in po dvanajstih letih je znova prišlo do celovite prenove knjižničarske zakonodaje. Sprejet je bil Zakon o knjižničarstvu, ki velja še danes.

12.4 Zakon o knjižničarstvu iz leta 2006

Pomembna določila zakona so:

- a) Do sprememb je prišlo zaradi nove opredelitve sistema lokalne samouprave in reforme Zakona za vseživljenjsko učenje, nadaljevanja sporov med Ministrstvom za izobraževanje in kulturo, razvojem informacijske in komunikacijske tehnologije, ter zaradi nekaterih drugih težav,¹¹ ki jih ni bilo mogoče več urejati z določili zakona iz leta 1994. Ministrstvo za kulturo je raziskovalne ustanove v sestavi zaprosilo za pripravo predlogov sprememb Zakona o knjižničarstvu. Ti predlogi so šli skozi javno obravnavo, v kateri so poleg knjižničarske stroke sodelovali tudi predstavniki širše javnosti, zainteresirane za delovanje knjižnic.
- b) Vrnitev k staremu nazivu »Zakon o knjižničarstvu« pomeni, da gre za temeljni zakon, ki obravnava knjižnice in njihovo delovanje ter storitve.
- c) Zakonski okvir je določen z »družbeno odgovornostjo knjižnice, ki državljanom zagotavlja pravico do dostopa do informacij in pravico do obveščenosti, ter s pogoji potrebnimi za izvajanje te vloge« (1. člen). Podrobneje so opredeljene knjižnične dejavnosti, česar v prejšnjih zakonih ni bilo.

11 Spremembe nazivov knjižnic, koncesije za upravljanje in drugo.

- č) Cilji zakona so: »Da bi z dejavnimi in kvalitetnimi knjižničnimi storitvami in vzgojo, celotna družba imela na voljo učinkovit dostop do gradiva in njegovo uporabo; da bi bile odpravljene razlike pri dostopnosti in uporabi informacij; da bi se še naprej razvijalo vseživljenjsko učenje, in da bi zakon prispeval k nadaljnjemu razvoju kulture na vseh ravneh.« Od znanja in kroženja informacij v prejšnjem zakonu se ta zakon zavzema za aktivizacijo storitev, njihovo še bolj napredno uporabo in za izničenje informacijske vrzeli/razkoraka.
- d) Osnova za tipologijo knjižnic niso več uporabniki, temveč knjižnične storitve. Specialne knjižnice so razdeljene v dve skupini. V prvo sodijo knjižnice, ki izvajajo svoje dejavnosti na posebnih znanstvenih in strokovnih področjih ter hranijo tudi temu ustrezno gradivo. Torej specialne knjižnice, kot jih poznamo tudi drugje po svetu in jih določa tudi klasifikacija IFLA/UNESCO. V drugo skupino sodijo knjižnice, ki so namenjene posebnim skupinam uporabnikov, npr. invalidom in zapornikom, torej tistim, ki zaradi fizičnih ovir ne morejo dostopati do splošnih knjižnic. Z zakonom iz leta 2006 se za takšne knjižnice zahteva prilagojen prostor, čeprav se storitve takšnih knjižnic ne razlikujejo od storitev splošnih knjižnic (2. člen).
- e) Obstoječemu gradivu doda tudi specialno gradivo za invalide in vključi širok nabor materialnega in nematerialnega gradiva, saj kot knjižnično gradivo obravnava vse vrste medijev, v katerih so informacije, zbrane z namenom prenašanja virov znanja (2. člen).
- f) Obravnava tudi ustanove, ki ne uporabljajo naziva knjižnica, dejansko pa opravljajo knjižnične storitve (3. člen).
- g) Prizadeva si za sodelovanje z ustanovami s področja kulture, a tudi z izobraževalnimi ustanovami, upravnimi organi, združenji in lokalno skupnostjo (7. člen).
- h) Okrepi se podpora knjižnicam s strani državne in lokalne oblasti (4. člen).
- i) Vpeljana so določila o varstvu osebnih podatkov uporabnikov (8. člen).
- j) Ustanovi se (12. člen) Svet za strategijo knjižnično informacijske mreže, ki vsakih pet let pripravi načrt za razvoj knjižnic in je odgovoren predsedniku države. Določi, da na osnovi tega pokrajinske, mestne in lokalne uprave oblikuje letni načrt za razvoj knjižnic na svojem območju (14. in 15. člen).
- k) V lokalnih skupnostih se ustanovijo posebni Sveti za knjižnične storitve, s čimer se začne prizadevanje za enakomeren razvoj knjižnic v celotni državi (24. člen).
- l) Ustanavljanje knjižnic postane dolžnost državnih in lokalnih oblasti in za tako ustanovljene splošne knjižnice mora biti v uporabi naziv »knjižnica« (27. člen). Ponekod so jih namreč poimenovali »središča za vseživljenjsko učenje« ali »informacijska središča« in se tako izmikali določilom knjižnične zakonodaje, tudi glede zaposlovanja ustreznih strokovnjakov.

- m) Posredovanje informacij gospodarstvu ni več naloga splošnih knjižnic, preneha se tudi z izvajanjem posebnih storitev za lokalne oblasti in druge privilegirane uporabnike. Cilj je enakovredno zagotavljanje knjižničnih storitev za vse, ki jih potrebujejo.
- n) Za zmanjševanje digitalne ločnice knjižnice potrebujejo močno podporo države in lokalnih oblasti (44. člen).

12.4.1 Struktura Zakonov o knjižničarstvu

Struktura poglavij Zakona o knjižničarstvu se je od preproste zgradbe zakona iz leta 1963, ki so ga sestavljala štiri poglavja in 29 členov, do zakona iz leta 1987, ki ga je sestavljalo osem poglavij in 47 členov, občutno spremenila. Ta sprememba ni pomenila samo večjega obsega zakona. Nacionalna centralna knjižnica ni bila več vključena v poglavje, ki je obravnavalo splošne knjižnice, enako so svoje poglavje dobile tudi univerzitetne in visokošolske knjižnice, ki so bile leta 1963 obravnavane kot šolske knjižnice. Svoje poglavje so dobile tudi specialne in specializirane knjižnice, na novo je bilo vzpostavljeno poglavje, ki je obravnavalo medknjižnično informacijsko mrežo in sodelovanje med knjižnicami. Promocijski zakon iz leta 1991 sestavlja devet poglavij in 46 členov, a razen dodatnih določil v osmem poglavju, osnovno besedilo zakona ostaja enako. Promocijski zakon iz leta 1994 ima deset poglavij in 54 členov; dodani sta poglavji o bralnih koticčkih in spodbujanju branja. V zakonu iz leta 2006, ki ga sestavlja devet poglavij in 48 členov, so spremembe precej vidne, saj sta dodani dve poglavji o knjižnični strategiji in zmanjševanju digitalne vrzeli/razkoraka, medtem ko so v zakon leta 1994 dodani poglavji in poglavje o knjižnično-informacijski mreži sodelovanja, tukaj izpuščena.

Čeprav je Zakon o knjižničarstvu zakon, ki pokriva vse vrste knjižnic, kot so splošne, univerzitetne/visokošolske, šolske, specialne/specializirane in druge, je v njem, v primerjavi s povprečno dvanajstimi členi, ki obravnavajo splošne knjižnice, členov, ki obravnavajo visokošolske, šolske in specialne knjižnice razmeroma malo, saj je so le-ti omejeni na samo tri člene. To nakazuje na drugačno obravnavo različnih tipov knjižnic. To sicer ni nikakršna posebnost, saj tudi v slovenskem Zakonu o knjižničarstvu obstaja enako nesorazmerje, saj so drugi tipi knjižnic obravnavani v področnih zakonih z drugih področij, kot so šolstvo, visoko šolstvo ipd.

Predstavitvena razvrstitev različnih vrst knjižnic je sistematizirana in nespremenjena v vseh obdobjih: nacionalna knjižnica, splošne knjižnice, univerzitetne/visokošolske knjižnice, šolske knjižnice in specialne knjižnice. Tipologija, ki je mednarodno sprejeta in jo prav tako pozna tudi slovenski Zakon o knjižničarstvu.

Po reviziji leta 2006 se je zelo aktiviralo gibanje za spremembo enotne knjižničarske zakonodaje v zakone, ki bi urejali vsako vrsto knjižnic posebej. Tako je bil leta 2007 sprejet Zakon za promocijo šolskih knjižnic, leta 2012 Zakon za promocijo majhnih knjižnic (gre za majhne splošne knjižnice) in marca 2015 Zakon za promocijo visokošolskih knjižnic. Obstajajo tudi naslednji predpisi in zakoni, ki so v neposredni povezavi z Zakonom o knjižnicah: Zakon o parlamentarni knjižnici, Zakon za promocijo kulture branja, Zakon o kulturi in umetnosti, Zakon o vseživljenjskem učenju in Zakon o osnovnem izobraževanju.

Tabela 2 na strnjen način prikazuje strukturo zakonov o knjižničarstvu. Poglavja, ki govorijo o splošnih knjižnicah, so v krepkem tisku.

Tabela 2: *Struktura zakonov o knjižničarstvu.*

Zakon o knjižničarstvu 28.10.1963	Zakon o knjižničarstvu 28.11.1987	Zakon za promocijo knjižnic 8.3.1991	Zakon za promocijo knjižnic in branja 24.3.1994	Zakon o knjižničarstvu 4.10.2006
4 poglavja, 29 členov	8 poglavja, 47 členov	9 poglavij, 46 členov	10 poglavij, 54 členov	9 poglavij, 48 členov
poglavje 1, 13 členov Splošne določbe	poglavje 1, 14 členov Splošne določbe	poglavje 1, 14 členov Splošne določbe	poglavje 1, 14 členov Splošne določbe	poglavje 1, 11 členov Splošne določbe
				poglavje 2, 6 členov Sistem za oblikovanje in promocijo knjižnične politike
	poglavje 2, 4 člani Narodna centralna knjižnica	poglavje 2, 4 člani Narodna centralna knjižnica	poglavje 2, 4 člani Narodna centralna knjižnica	poglavje 3, 4 člani Korejska narodna centralna knjižnica
poglavje 2, 11 členov Splošna knjižnica	poglavje 3, 13 členov Splošne knjižnice	poglavje 3, 12 členov Splošne knjižnice	poglavje 3, 12 členov Splošne knjižnice	poglavje 4, 12 členov Splošna knjižnica
	poglavje 4, 3 člani Univerzitetne knjižnice	poglavje 4, 3 člani Univerzitetne knjižnice	poglavje 4, 3 člani Univerzitetne knjižnice	poglavje 5, 3 člani Univerzitetne knjižnice
poglavje 3, 3 člani Šolska knjižnica	poglavje 5, 3 člani Šolske knjižnice	poglavje 5, 3 člani Šolske knjižnice	poglavje 5, 3 člani Šolske knjižnice	poglavje 6, 3 člani Šolska knjižnica

Zakon o knjižničarstvu 28.10.1963	Zakon o knjižničarstvu 28.11.1987	Zakon za promocijo knjižnic 8.3.1991	Zakon za promocijo knjižnic in branja 24.3.1994	Zakon o knjižničarstvu 4.10.2006
	poglavje 6, 3 člani Specializirane in specialne knjižnice	poglavje 6, 2 člena Specializirane in specialne knjižnice	poglavje 6, 2 člena Specializirane in specialne knjižnice	poglavje 7, 2 člena Specialna knjižnica
			poglavje 7, 2 člena Bralni centri	
	poglavje 7, 5 členov Mreža za sodelovanje med knjižnicami	poglavje 7, 5 členov Mreža za sodelovanje med knjižnicami	poglavje 8, 5 členov Mreža za sodelovanje med knjižnicami	
			poglavje 9, 4 člani promocijo branja	
				poglavje 8, 3 člani Zmanjševanje informacijske vrzeli in digitalnega ločnice
		poglavje 8, 1 člen Dodatne določbe	poglavje 10, 5 členov Dodatne določbe	poglavje 9, 11 členov Dodatne določbe
poglavje 4, 2 člena Kazenske določbe	poglavje 8, 2 člena Kazenske določbe	poglavje 9, 2 člena Kazenske določbe		
Dodatek	Dodatek	Dodatek	Dodatek	Dodatek

12.4.2 Spremembe knjižničarske zakonodaje po področjih

Za namene naše analize smo izoblikovali deset področij, ki jih obravnavajo zakoni: obseg zakona, namen zakona, opredelitve knjižnice, gradivo, položaj knjižnice, knjižnično osebje, knjižnična mreža, podpora splošnim knjižnicam, Sklad za promocijo in Svet za knjižničarstvo. V nadaljevanju povzemamo spremembo vsebine zakonov za vsako izmed teh točk.

12.4.2.1 Obseg zakona

Zakonska določila zakona iz leta 1963 določajo pogoje, ki so potrebni za ustanavljanje in vodenje knjižnic, največji pomen dajejo ustvarjanju temeljev za njihovo

delovanje. Zakona iz leta 1987 in 1991 se ne posvečata več samo ustanavljanju in vodenju knjižnic, pač pa določata tudi pogoje, ki so potrebni za izvajanje knjižničnih storitev. Pozornost preusmerita k storitvam, ki so bistveni razlog za obstoj knjižnic. Zakon iz leta 1994 določa pogoje, ki podpirajo in promovirajo ustanavljanje in vodenje knjižnic, bralne koticke ter spodbujanje branja, »storitve« so izbrisane kot poseben del zakona. Zakon iz leta 2006 pa določa pogoje, ki so potrebni, da bi knjižnice uresničevale svojo vlogo in odgovornost pri zagotavljanju pravic državljanom do dostopa do informacij in pravice do obveščenosti. Zakon ne ureja samo ustvarjanja temeljev, kot je ustanavljanje in upravljanje knjižnic, podporno okolje idr., temveč določa bistvena področja, potrebna za izvajanje družbene vloge knjižnic in njihove družbene odgovornosti.

12.4.2.2 Namen zakona

Zakon iz leta 1963 je opredeljen kot »prispevek k razvoju izobrazbe in kulture državljanov«. V zakonih iz let 1987, 1991 in 1994 je opredeljen kot »prispevek k bolj učinkoviti diseminaciji in zagotavljanju znanja in informacij na vseh družbenih področjih, in kot prispevek k vseživljenjskemu učenju in kulturnemu razvoju«. Ker se je od razvoja izobraževanja in kulture osredotočil na bolj učinkovito diseminacijo in zagotavljanje znanja in informacij, je njegova vsebina postala ustrežnejša, njegov namen je postal nekoliko bolj konkreten in jasen. Zakon iz leta 2006 se prav tako »zavzema za učinkovito diseminacijo in zagotavljanje gradiva v družbi na splošno, za zmanjševanje ločnice pri dostopu do informacij in njihovo uporabo, za nadaljnji razvoj vseživljenjskega učenja in za prispevek h kulturnemu razvoju države in družbe«. Do sedaj se je največ posvečal razvoju kulture in vseživljenjskemu učenju. Slednje se po novem obravnava kot del kulturnega razvoja.

12.4.2.3 Opredelitve knjižnice

Zakoni različno opredeljujejo knjižnice kot ustanove. V zakonu iz leta 1963 je knjižnica definirana kot: »/.../ ustanova, ki prispeva k raziskovanju, študiju, učenju, izobraževanju, razvedrilu in različnim vidikom socialne vzgoje«, vse to pa sodi med temeljne naloge knjižnice, le prispevek k socialni vzgoji predstavlja dodatno funkcijo. Pojemov kulturna ustanova in poslanstvo zakon ne omenja. V zakonih iz let 1987, 1991 in 1994 knjižnica predstavlja »kulturno ustanovo, ki prispeva k uporabi informacij, raziskovanju, študiju, učenju, omiki, vseživljenjskemu učenju in razvoju kulture«. Omiko razume kot del vseživljenjskega učenja. Vpeljano je razumevanje knjižnice kot kulturne ustanove. V zakonu iz leta 2006 je knjižnica opisana kot »ustanova, ki prispeva k uporabi /.../ informacij, raziskovanju, /.../

vseživljenjskemu učenju«, kjer je vseživljenjsko učenje, skupaj z uporabo informacij in študijem, izraženo kot del temeljnega knjižničnega poslanstva. Ne zasledimo pa več pojmovanja knjižnice kot kulturne ustanove.

12.4.2.4 Knjižnično gradivo

V zakonu iz leta 1963 je gradivo definirano kot »knjige, dokumenti, avdio-vizualno gradivo, državno oz. lokalno upravno gradivo, domoznansko gradivo in drugo potrebno gradivo«. V zakonih iz let 1987, 1991 in 1994 je avdio-vizualno gradivo izraženo bolj konkretno, dodano je digitalno gradivo, razširi se obseg zbirk. »Drugo potrebno gradivo« se spremeni v »gradivo, potrebno za izvajanje drugih knjižničnih storitev«, s tem postane jasno, da je knjižnično gradivo namenjeno knjižničnim storitvam. V zakonu iz leta 2006 je spremenjeno v »specialno gradivo za invalide na vseh vrstah medijev, zbrano z namenom prenašanja virov znanja«. Ker se z razvojem informacijske tehnologije pojavljajo različne oblike gradiva, vključuje vse te oblike. Namesto enostavne opredelitve knjižničnega gradiva, kot potrebnega za izvajanje knjižničnih storitev, nova definicija vključuje vse oblike informacij, ki so shranjene z namenom omogočanja prenosa in vira znanja.

12.4.2.5 Položaj knjižnice

V zakonu iz leta 1963 je knjižnici za »doseganje ciljev zagotovljena potrebna infrastruktura«, ni pa jasno izraženo, komu je ta infrastruktura namenjena. Zakon iz leta 1987 je v zvezi s tem podoben zakonu iz leta 1963, zakona iz leta 1991 in 1994 pa »zagotavljata primerno infrastrukturo za opravljanje knjižničnih dolžnosti«, v središču katerih je osebje knjižnice. Čeprav so v 1. členih zakonov iz leta 1987 in 1991 določeni pogoji, potrebni za knjižnične storitve, ima pred infrastrukturo, potrebno za knjižnične storitve, prednost infrastruktura, potrebna za opravljanje dela. Zakon iz leta 2006 »zagotavlja primerno infrastrukturo za hranjene in urejanje knjižničnega gradiva ter udobje uporabnikov«, upoštevajoč tudi njihova stališča. Prav tako so vpeljani predpisi za ustanavljanje knjižničnih podružnic in predpisi, ki skrbijo za varstvo osebnih podatkov uporabnikov, kar kaže na usmeritev k spoštovanju uporabnikov.

12.4.2.6 Osebje knjižnice

Zakon iz leta 1963 navaja, da so v splošnih in šolskih knjižnicah zaposleni bibliotekarji in bibliotekarji-učitelji ter loči med bibliotekarji (*jeongsaseo* 정사서) in knjižničarji (*jumsaseo* 준사서). Na podlagi zakona iz leta 1987 so v knjižnicah zaposleni

bibliotekarji, bibliotekarji-učitelji in učitelji razredne stopnje, z opravljeno kvalifikacijo za knjižničarje. Poleg tega so bibliotekarji razdeljeni na redne bibliotekarje prvega razreda, redne bibliotekarje drugega razreda in izredne bibliotekarje. Pogoji za ustreznost in izobrazbo so prepuščeni uredbi, ki jo sprejme predsednik države. Tudi v zakonu iz leta 2006 so določbe za zaposlovanje bibliotekarjev enake in njihova opredelitev je prepuščena posebni uredbi, ki so sprejme predsednik države.

Zakon iz leta 1963 ureja samo položaj bibliotekarjev v knjižnicah. Zakon o socialni vzgoji, ki je bil sprejet pozneje, je vplival na to, da so zakoni iz let 1987, 1991 in 1994 omogočili postavitve strokovnjaka s področja socialne pedagogike. Ker se je povečala uporaba opreme za informacijsko tehnologijo, kot tudi delo in storitve, pri katerih se informacijska tehnologija uporablja, zakon iz leta 2006 omogoča zaposlitev računalniškega strokovnjaka.

Zakon iz leta 1963 ne vsebuje določil o direktorju splošne knjižnice. Zakon iz leta 1987 omogoča le bibliotekarjem, ki imajo ustrezno izobrazbo, da kandidirajo za direktorja knjižnice, kar je v veljavi še danes.

12.4.2.7 Mreža knjižnic

Zakon iz leta 1963 ne vsebuje določil o mreži, določa sodelovanje knjižnic v medknjižnični izposoji. V zakonih iz let 1987, 1991 in 1994 je govora o knjižnični mreži, ki vključuje vse vrste knjižnic v državi. Z upoštevanjem pokrajin in lokalnih skupnosti. V središče je postavljena nacionalna knjižnica, znotraj pokrajinske uprave so določene pokrajinske območne knjižnice. Te knjižnice nadalje določajo knjižnice na svojem območju in sestavljajo hierarhično urejeno mrežo. Sprememba sistema lokalne samouprave se v zakonu iz leta 2006 zrcali tako, da se prične oblikovanje knjižnične mreže po pokrajinah. Pokrajinske (območne) osrednje knjižnice nacionalni knjižnici pomagajo pri dejavnostih medknjižničnega sodelovanja, a odnosi med njimi niso več urejeni hierarhično, pač pa gre za mrežo medsebojnega sodelovanja.

12.4.2.8 Podpora splošnim knjižnicam – financiranje

V zakonu iz leta 1963 se državna in lokalna oblast samo trudita za ustanavljanje in razvijanje knjižnic. V zakonih iz let 1987, 1991 in 1994 ustanavljanje knjižnic postane njihova dolžnost.

Zakon iz leta 1963 stroškov za vodenje knjižnic ne omenja. V zakonu iz leta 1987 se knjižnice financirajo iz proračuna lokalnih skupnosti. Kljub temu pa je v zakonu iz leta 1991, ko je bilo upravljanje knjižnic razdeljeno med Ministrstvo za kulturo

in Ministrstvo za izobraževanje, določeno, da del stroškov za vodenje knjižnic, ki sodijo pod urad za izobraževanje, lahko krijejo lokalne skupnosti; obveznost ni zakonsko predpisana. Zakona iz let 1994 in 2006 določata, da so lokalne skupnosti dolžne kriti del teh stroškov, brez dodatnega pojasnila o višini tega dela.

Zakon iz leta 1963 opredeli vodenje in podporo splošnim knjižnicam na treh ravneh. Poleg vodenja in svetovanja lahko nadzorni urad izdaja ukaze za izboljšave in začasno prenehanje delovanja. Z zakoni, sprejetimi v letih 1987, 1991 in 1994, vodenje in svetovanje po potrebi izvajajo tudi mestni in pokrajinski uradi za izobraževanje, vsebina predpisov postane nekoliko bolj ohlapna. Z zakonom iz leta 2006 lahko nadzorni urad zasebnim splošnim knjižnicam nudi potrebno podporo, ne more pa ukazati prenehanja njihovega delovanja.

12.4.2.9 Sklad za promocijo

Zakon iz leta 1963 ne vsebuje predpisov o posebnem Skladu za financiranje knjižnic. Na podlagi zakonov iz let 1987, 1991 in 1994 lahko vlada z namenom spodbujanja knjižnic ustanovi Sklad za promocijo knjižnic. V osnovi gre za sklad, s katerim se spodbujajo programi in projekti, ki razvijajo posamezne dejavnosti knjižnic. Ti zakoni določajo tudi, da s Skladom upravlja ministrstvo, odgovorno za knjižnice. Kljub temu pa Sklad ne prejme (predvidenih) sredstev. Zakon iz leta 2006 zagotavlja državnim in lokalnim oblastem potrebna sredstva za razvoj knjižnic iz Sklada za promocijo literature in umetnosti. Ker pogojev za ustanovitev sklada samo za knjižnice ni, zakon priznava, da je sredstva za razvoj knjižnic potrebno pridobiti iz drugih virov.¹²

12.4.2.10 Svet za knjižničarstvo

Zakon iz leta 1963 ga ne omenja. V zakonih iz let 1987, 1991 in 1994 je to organ, ki sodi pod ministrstvo in strokovno obravnava ter se odziva na vprašanja, povezana s knjižnicami. Z zakonom iz leta 2006 sodi direktno pod predsedniški urad, njegove naloge pa obsegajo obravnavo pomembne tematike, knjižnične politike. Lahko bi primerjali delovanje in naloge tega sveta z Nacionalnim svetom za knjižničarstvo, ki ga poznamo v Sloveniji. Administrativno pomoč Svetu vzpostavijo na Ministrstvu za kulturo in turizem.

Iz zgoraj izvedenega podrobnega pregleda lahko izpeljemo, da je do večjih sprememb prišlo v letih 1987 in 2006, ko je prišlo tudi do večjih družbenih sprememb in premikov.

12 Zbirka dokumentov z javnih zaslišanij za celostno prenovu Zakona o knjižničarstvu in Zakona za promocijo branja. Gl. *Doseogwan mit dokseo jinbeungboep joeonmyeon gaejeongeul wiban gongcheongboe* (2005).

12.5 Zaključek

Koreja je dosegla gospodarsko rast na podlagi odločne gospodarske strategije, ki jo je izvajala država pod diktatorjem. Zaradi pomanjkanja naravnih virov se je s poudarjanjem pomena izobraževanja osredotočila na človeške vire. Skupaj z gospodarsko rastjo se je večalo tudi število izobraženih ljudi, kar je posledično vplivalo na politično demokratizacijo. Te okoliščine so vplivale na drugačen pogled javnosti na knjižnice in knjižnične storitve; vloga knjižnic in pričakovanja, ki jih imajo državljani, so se povečevala. Knjižničarska zakonodaja se je prilagajala stanju v družbi in se je ustrezno spreminjala.

Družbena vloga knjižnic se je od abstraktne ideje, da knjižnice prispevajo k razvoju kulture in omike državljanov, razširila na učinkovito posredovanje gradiva, omogočanje dostopa do informacijskih virov in zmanjševanje digitalne ločnice, poleg tega pa se je bila sposobna odzvati tudi na druge potrebe spreminjajoče se družbe. Poudarja sodelovanje z lokalno skupnostjo in se preoblikuje v mrežo. V zadnjih letih se odziva na nove potrebe v družbi in izboljšuje raven, obseg in kakovost storitev za uporabnike.

Po sprejetju zakona iz leta 2006 se posamezni zakoni, ki regulirajo različne aspekte in področja knjižničarstva (Zakon za promocijo šolskih knjižnic, Zakon za promocijo majhnih knjižnic, Zakon za promocijo univerzitetnih/visokošolskih knjižnic), še vedno sprejemajo, vendar pa bistveno ne posegajo v reguliranje splošnih knjižnic. Knjižničarski strokovnjaki še vedno spremljajo zakonodajo in pripravljajo možne nove spremembe obstoječega zakona.

Besedilo smo začeli s tem, da smo tudi v Sloveniji pred kratkim dobili pomembne spremembe zakona o knjižničarstvu. Priprava in postopki so bili zelo dolgotrajni, razprava na trenutke zelo burna in izključujoča. Vendar smo na koncu dobili usklajene spremembe, ki so bile tudi rezultat dogovorov in kompromisov med različnimi deležniki. Primer iz Koreje, ki smo ga tu poskusili prikazati na čimbolj razumljiv način, kaže na to, da vsak zakon v osnovi oblikujejo dve bistveni okoliščini. Eno so profesionalni in strokovni interesi izvajalcev določene dejavnosti in drugo širše družbeno-politične okoliščine.

Literatura in viri

Chong, Oe-Tae (정외태), 2004: *Hanguk gonggong doseogwanui doseogwan mit dokseojinheungbeop jeogyongui silyongseonge gwanhan bunseokjeok yeongu* (한국 공공도서관의 도서관 및 독서진흥법 적용의 실용성에 관한 분석적 연구). Gyeongsan. Yeongnamdaehakgyo. Magistrska naloga.

- Doseogwan jinheungboep (도서관진흥법) (Zakon številka 4352), sprejet 8. 3.1991, v veljavo stopil 9. 4. 1991. *National Law Information Center*. Dostopno na naslovu: <http://www.law.go.kr/main.html> (citirano 15 avgusta 2015).
- Doseogwanbeop jwadamhoe hoeuirok (도서관법 좌담회 회의록). 1963. *Dohyeop hoebo* (도협회보). 4(7). 12–27.
- Doseogwan mit dokseo jinheungboep (도서관 및 독서진흥법) (Zakon številka 4746), sprejet 24. 3. 1994, v veljavo stopil 25. 7. 1994. *National Law Information Center*. Dostopno na naslovu: <http://www.law.go.kr/main.html> (citirano 15 avgusta 2015).
- Doseogwan mit dokseo jinheungboep joeonmyeon gaejeongeul wihan gongcheonghoe* (도서관 및 독서진흥법 전면 개정을 위한 공청회). Seul: Gukhoe munhwa gangwang wiwonhoe Lee Migyeong wiwonjang, 2005.
- Doseogwanboep (도서관법) (Zakon številka 1424), sprejet 28. 10. 1963, v veljavo stopil 28. 11. 1963. *National Law Information Center*. Dostopno na naslovu: <http://www.law.go.kr/main.html> (citirano 15 avgusta 2015).
- Doseogwanboep (도서관법) (Zakon številka 3972), spremenjen 28. 11. 1987, v veljavo stopil 28. 2. 1988. *National Law Information Center*. Dostopno na naslovu: <http://www.law.go.kr/main.html> (citirano 15 avgusta 2015).
- Doseogwanbeop (도서관법) (Zakon številka 8029), spremenjen 4. 10. 2006, v veljavo stopil 5. 4. 2007. *National Law Information Center*. Dostopno na naslovu: <http://www.law.go.kr/main.html> (citirano 15 avgusta 2015).
- Gukhoe doseogwanbo* (국회도서관보). 1970. 7(4). 105.
- Han, Seoung-Taek (한성택), 2002: Doseogwan mit dokseojinheungbeop byeoncheon gwajeonge gwanhan yeongu (도서관 및 독서진흥법 변천과정에 관한 연구). *Hanguk doseogwan jeongbo hakhoeji*. 33/4. 307–330.
- Hanguk munhwa jeongchaek yeonguwon (한국문화관광정책연구원), 2003: *Doseogwan mit dokseo jinheungbeop gaejeongan yeongu* (도서관 및 독서진흥법 개정안 연구). Seul: Hanguk munhwa jeongchaek yeonguwon.
- Jageun Doseogwan jingeungbeop (작은도서관진흥법) (Zakon številka 11316), sprejet 17. 2. 2012, v veljavo stopil 18. 8. 2012. *National Law Information Center*. Dostopno na naslovu: <http://www.law.go.kr/main.html> (citirano 15 avgusta 2015).

- Joseon Yeongam (조선연감) 1947, 1946. Seoul: Joseon Tonsinsa (조선통신사).
- Joung, Hyeon-Tae (정현태), 2003: Doseogwan mit dokseo jinheungbeop gaejeonguijyuyo hyeonan (도서관 및 독서진흥법 개정의 주요 현안). *Doseogwan mit dokseojinheungbeop gaejeong banghyange gwanhan wokeushop*. Jeju. 13-30.
- Korean Library Association (한국도서관협회), 1977. *Hanguk doseogwan hyeopoe samsipnyeonsa* (한국도서관협회 삼십년사). Seoul: Hanguk doseogwan hyeopoe.
- Lee, Chul-Woon (이철운), 2006: *Munhwagwangwangbu josik byeoncheongwa jeongchaek banghyang byeonhwa yeongu* (문화관광부 조직변천과 정책방향변화연구). Seoul: Univerza Yonsei Yeonse daehakgyo 연세대학교. Doktorska disertacija.
- Lee, Yong-Nam (이용남), 1992: Doseogwan haengjeong chegye munje (도서관 행정체계 문제). *Doseogwan munhwa*. 33/5. 14-22.